Ett starkare Sverige i EU, ett måttfullare EU i Sverige

En rapport från Balanskommissionen

BALANSKOMMISSIONEN

Innehåll

Inledning.....3
EU formar svenska lagar och regelverk.....6
Överimplementering – så kallad goldplating.....8
Exempel: Luftkvalitetsdirektivet.....9
Exempel: Ramdirektivet för vatten.....11
Varför sker en överimplementering i Sverige?.....15
Svensk förvaltningsstruktur passar inte EU.....15
Avsaknad av konsekvensanalyser.....17
En passiv svensk förvaltning.....18
Färre svenskar i Bryssel.....18
Näringslivets och civilsamhällets inflytande minskar.....20
Starkare Sverige i EU, måttfullare EU i Sverige – vad krävs?.....22
Ökad satsning på konsekvensanalyser.....23
Ökat inflytande för riksdagen.....23
Ökad mobilisering av svenska intressen behövs i alla led.....24
Lagstiftning som hotar svenska näringar.....26
EU:s långsiktiga strategier.....28
EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030.....28
Ny skogsstrategi för 2030.....28
Nyligen beslutad EU-lagstiftning på väg att implementeras i Sverige.....30
Land Use, Land-Use Change and Forestry – LULUCF.....30
Industriutsläppsdirektivet.....31
Revidering av direktivet om förnybar energi, RED III.....32
Lagstiftning och nya regelverk på väg.....35
Förordning om restaurering av natur.....35
Taxonomin.....38
Referenser.....40

Inledning

Balanskommissionens medlemsföretag bygger det nya hållbara, gröna Sverige och har gått samman för att bidra till diskussionen om hur Sverige kan upprätta en sund balans mellan å ena sidan tillväxt och näringslivsutveckling och å andra sidan miljö- och bevarandeintressen.

I arbetet med att stärka Sveriges tillgång till kritiska mineraler, öka inslagen av bioenergi, främja hållbar livsmedelsproduktion och att elektrifiera industrin så möter våra medlemmar hinder i form av långa och komplicerade miljötillståndsprocesser. Den ekonomiska och sociala hållbarheten har i svensk lagstiftning och tillämpning fått stå tillbaka för ett ensidigt fokus på ekologisk hållbarhet. Det lokala miljöperspektivet väger ofta tyngre än klimatnytta, konkurrenskraft och grön industrialisering.

En inte obetydlig del av de alltmer komplicerade processerna för tillstånd beror på regelverk som kommer ur EU-medlemskapet. EU har under den senaste mandatperioden lagt fram ett antal initiativ som har påverkat och riskerar att påverka Sverige mycket negativt i arbetet med den gröna omställningen. Taxonomin, LULUCF och nya Skogsstrategin är tre exempel som initierade ett intensivt påverkansarbete från de svenska gröna basnäringarna – och arbetet fortgår.

Denna rapport har tagits fram för att belysa vikten av ett mer proaktivt, strategiskt och samordnat Sverige i EU – kanske framför allt på miljö- och industriområdet – men också avseende behovet av en mer väl avvägd implementering av EU-lagstiftning och strategier i Sverige.

Tyvärr finns det betydande utmaningar med bägge ambitioner.

Sverige har sedan inträdet i EU tappat mark – vi är underrepresenterade i EU-systemet och vårt inflytande har falnat. Vi har blivit sämre på påverkan och Sveriges representation i EU-systemet är undermåligt. Hur har det kunnat bli så? Och hur kan riksdag, regering, myndigheter och näringsliv vända utvecklingen och nyttja EU-medlemskapet för att stärka svensk konkurrenskraft och att bidra till den gröna industrialiseringen?

I rapporten pekar vi på några centrala åtgärder för att få mer ut av vårt EU-medlemskap:

- Det behövs bättre former för tidig mobilisering och samordning av svenska näringslivsintressen med politiker och tjänstemän inför nya EU-initiativ.
- Riksdagens roll behöver stärkas i syfte att säkerställa att Sveriges positioner inte går emot riksdagens strategier och mål.
- Det behövs fler svenska tjänstemän i samtliga EU-institutioner – i kommissionen, i Europaparlamentet och i rådet. Fler svenska experter måste engageras i expertgrupper och som nationella experter i institutionerna.

Slutligen behövs det bättre konsekvens-analyser för att Sverige ska kunna bidra till en sund EU-lagstiftning och kunna implementera nya regelverk på ett balanserat sätt.

Vi hoppas att denna rapport kan bidra till att starta en diskussion och lägga grunden till ett arbete för ett starkare Sverige i EU och ett måttfullare EU i Sverige.

EU formar svenska lagar och regelverk

Med vårt medlemskap i EU har lagar och regler sitt ursprung i regelverk som beslutas av EU ökat i snabb takt. Frågan hur mycket EU påverkar uppkomsten av nya lagar och regler har sedan Sveriges medlemskap varit omdebatterat. Några år in i vårt medlemskap nämnde en av de dåvarande partiledarna att ”över 70 procent, kanske så mycket som 80 procent, av de beslut som fattas i den svenska riksdagen redan fattats inom ramen för EU.” Detta uttalande utmanade och inspirerade till ytterligare kvantitativa analyser genom åren. En siffra som har fått stor spridning är att i genomsnitt var femte lag som den svenska riksdagen stiftar bygger på bindande EG-rätt och att nästan var tredje har någon form av EU-anknytning.

EU:s makt över Sveriges lagstiftning har under snart vårt tjugoåttaåriga medlemskap varit föremål för debatt. Men konsekvenserna av förslag till rättsakter, Sveriges möjligheter att påverka lagstiftningsprocessen samt hur vi väljer att implementera lagstiftningen i Sverige är betydligt mer intressant att diskutera om vi verkligen vill se hur mycket EU påverkar Sverige.

Sveriges regering, genom vår representation i ministerrådet, och de svenska EU-parlamentari- kerna är våra representanter i den europeiska lagstiftningsprocessen. När en rättsakt väl är antagen i EU är det regeringens ansvar att se till att rättsakterna implementeras i den nationella rättsordningen och att de efterlevs.

Denna rapport tar upp aktuell EU-lagstiftning som är, eller riskerar att bli, ett reellt hot mot svenska intressen och där det har saknats – eller saknas – ett framgångsrikt arbete med att påverka lagstiftningsprocessen från svenskt håll.

Rapporten fokuserar på miljöområdet, ett politikområde där EU:s inflytande är stort

och där den svenska implementeringen avviker från EU:s arbetssätt – vilket resulterar i att Sverige ofta går längre än vad EU-lagstiftningen kräver. Miljölagstiftningen är central av flera skäl. Den sätter ramar och anger mål för Sveriges klimatarbete vilket påverkar den gröna omställningen och konkurrenskraften för svenska basnäringar. Hur naturresurser får användas regleras också av miljölagstiftning. Tillgången till naturresurser och kulturen kring hur dessa ska brukas och/eller bevaras ser olika ut bland medlemsstaterna, och därför passar EU:s gemensamma miljölagstiftning sällan samtliga medlemsländers olika förutsättningar.

Det finns en rad förvaltningstekniska förklaringar till att Sverige väljer att implementera en mer ambitiös miljöpolitik än vad EU-lagstiftningen kräver. Men det är inte helt tydligt varför svenska intressen inte tillvaratas bättre under själva utformningen av gemenskapslagstiftning. Rapporten pekar på några möjliga orsaker som exempelvis bristande kompetens vad gäller konsekvensanalyser, en passiv svensk förvaltning samt bristande insyn och engagemang från de aktörer som kommer att påverkas: företag, kommuner, institutionella ägare med flera.

Frågan är aktuell. Under sommaren 2023 tillsatte regeringen utredningen ”Förenklade och förkortade tillståndsprocesser enligt miljöbalken”, Dir. 2023:78. En av utredningens uppgifter är att se över hur det svenska regelverket kan förändras så att svensk lagstiftning inte ställer omotiverat höga krav i förhållande till vad EU-rätten faktiskt kräver. Samtidigt pågår ett arbete med att förbättra konsekvensanalyser för att stärka vår förmåga att tidigt se till effekterna av ett lagstiftningsförslag för samhället genom ”Bättre konsekvensutredningar”, Ds 2022:22.

Överimplementering – så kallad goldplating

Att gå längre än vad EU-lagstiftningen kräver kallas överimplementering eller på engelska: goldplating. Det kan innebära att Sverige aktivt inte söker undantag för områden eller verksamheter där kostnaderna för insatserna långt överstiger miljö- och klimatnyttan. Alternativt att regeringen eller en myndighet i sin bedömning och beslut väljer det mest ambitiösa kravet för svenskt införande, trots att det finns möjligheter att justera kravnivåerna helt eller delvis t.ex. genom regional anpassning. Överimplementering kan också bestå av inrapportering och redovisning till EU-kommissionen där myndigheter underrapporterar svensk standard – varpå effekten med kraven som ställs på befintlig verksamhet uppfattas som oproportionerliga. Inom skogsfrågorna har svenska myndigheters under-rapportering av skyddad skog skapat betydande problem för skogsnäringen.

I artikeln *”Brist på samhällsekonomisk effektivitet i den svenska miljöpolitiken försvårar EU:s miljöarbete”* från Ekonomisk Debatt redovisar forskarna Nerhagen, Jussila Hammes och Pyddoke sin analys av det svenska förvaltningsarbetet på miljöområdet. De visar att det finns ett gap mellan EU:s arbetssätt och den svenska tolkningen och tillämpningen av EU-lagstiftning, vilket resulterat i att Sverige ofta går längre än vad EU-lagstiftningen kräver. Inte sällan uteblir en konsekvensanalys, vilket är ett nödvändigt underlag för att identifiera problem, söka undantag eller implementera kostnadseffektivt.

Exempel: Luftkvalitetsdirektivet

EU:s luftkvalitetsdirektiv 2008/50/EG innehåller gräns- och målvärden för ett antal viktiga luftföroreningar. Värdena anger den lägsta godtagbara luftkvalitet som är praktiskt möjlig att uppnå, för att skydda människors hälsa och miljön.

Sverige valde att alla kommuner skulle omfattas av lagstiftningen och därmed att kontroll av luftkvaliteten ska ske i samtliga kommuner. Detta trots anger direktivet att mätning i tätort ska ske i regioner med fler än 250 000 invånare eller i områden med viss befolkningstäthet.

Kunde Sverige ha gjort annorlunda?
Jämfört med andra EU-länder har vi i Sverige lägre befolkningstäthet och lägre utsläpp vilket innebär att det är endast på några enstaka platser som luftföroreningar kan förväntas ha stor hälsopåverkan. Vid implementeringen i Sverige genomfördes ingen konsekvensanalys eller beslut om att undanta glesbebyggda områden. Direktivet tillämpas i stället på samma sätt i hela landet. Nerhagen menar att om en konsekvensanalys hade genomförts, skulle slutsatsen med största sannolikhet blivit att Sverige hade uppnått störst nytta i förhållande till kostnaden om insatserna koncentrerades till de områden där avgasutsläppen är som störst, dvs. i de tre storstadsregionerna kompletterat med mätning av bakgrundshalter och mer generella åtgärder i övriga delar av landet.

Sara Forsstedt konstaterar i en rapport från Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi (ESO) att de samhällsekonomiska kostnaderna för negativa hälsoeffekter är betydligt högre i tätbefolkade områden. Det hade därför varit motiverat med en samhällsekonomisk avvägning innan Sverige bestämde sig för att mätning skulle ske i alla Sveriges 290 kommuner.

Detaljerna blir avgörande när man utformar lagstiftning. Sverige valde att utföra mätningar i gatunivå eller där koncentrationerna är som högst men direktivet anger att mätning ska ske i ”urban bakgrund” vilket av andra länder tolkats som ”taknivå” eller i parker. ESO-rapportens slutsatser av detta är att det utförs mätningar med liten relevans för folkhälsan, snarare än representativa mätningar på platser där folk vistas under längre perioder.

Exempel: Ramdirektivet för vatten

Vattendirektivet eller ramdirektivet för vatten (2000/60/EG) fastslår en ram för det vattenpolitiska samarbetet inom unionen där målet är att allt vatten ska återställas till ”ett naturligt tillstånd”. Direktivets syfte är främst att säkerställa god dricksvattenkvalitet och lagstiftarna hade de gränsöverskridande vattendragen för ögonen som floderna Rhen och Donau när man föreslog gemensam lagstiftning för att förbättra det vattenpolitiska samarbetet mellan länderna.

Sveriges genomförande av direktivet skiljer sig från andra länders när det kommer till politiskt inflytande på central nivå. I majoriteten av de andra medlemsstaterna spelade Regeringskansliet en viktig roll vid införandet av vattendirektivet, detta eftersom direktivet innebar stora sektorsövergripande förändringar. I Sverige var det i stället sakkunniga i vattendelegationerna på regional nivå som beslutade kring de styrande planerna och åtgärdsprogrammen.

Sindre Langas, forskningsledare vid Norsk Institutt for vannforskning (NIVA) menar att Sveriges regionala modell för implementering fått negativa konsekvenser. Bristen på politiska avvägningar, prioriteringar och beslut på nationell nivå har medfört att flera aktörer anser att lagstiftningen saknar legitimitet, enligt Langas. Därtill menar Langas att man misstolkade målen som bindande krav.

Stor inverkan på miljöprövningsprocesser och vattenkraft

Det var de regionala vattendelegationerna som hade rådighet över införandet av vattendirektivet. De tog beslut om planer och åtgärdsprogram som fick och kommer att få stor bäring på all verksamhet som innefattar vattenverksamhet, samtidigt som samma delegationer blev inrapporteringsskyldiga mot EU-kommissionen. Om planerna och åtgärdskraven inte efterlevs leder det till böter och andra sanktioner.

Kunde Sverige ha gjort annorlunda?

I Sverige har vi inget problem med kvalitet på dricksvatten och våra vattendrag ser helt annorlunda ut än i övriga länder. Både Sverige och Finland kallas de 1000 sjöarnas land och få vattendrag rinner in i, eller igenom, andra länder. Sara Forstedt, författare av *”Tänk efter före! En ESO-rapport om samhällsekonomiska konsekvensanalyser”* menar att det blev

en omöjlig uppgift att definiera vad ”ett naturligt tillstånd är” för alla vattendrag i Sverige.

ESO-rapporten diskuterar om det var samhällsekonomiskt försvarbart att definiera vattenkvaliteten för våra 100 000 sjöar, en yta som utgör nio procent av Sveriges totala areal, eller att inte ta hänsyn till tidigare påverkan som t.ex. timmerflottning som har påverkat vattnets naturliga tillstånd. I stället borde Sverige ha gjort en rimlighetsavvägning i ett tidigt skede under förhandlingsarbetet som skulle kunna ha lett till välgrundade undantag för Sverige. En sådan rimlighetsavvägning hade krävt att man lyft frågan på nationell nivå och beaktat de samhällsekonomiska konsekvenserna.

Konsekvens: vattenkraften hotas

Om Sverige vid implementeringen av ramdirektivet hade identifierat vattnet vid vattenkraftverken som ”modifierat vatten” skulle man inte behövt uppnå gränsvärdena och miljökvalitetsnormerna för dessa vattendrag. Då hade det räckt med att konstatera att vattenkraftverk innebär så mycket påverkan att större insatser inte är rimligt givet den stora klimatnyttan som den fossilfria kraftkällan ger. Nyligen tog regeringen beslut om att pausa omprövningen av vattenkraften eftersom tillämpningen av direktivet hotar betydande delar av svensk energiförsörjning – många år efter att ramdirektivet för vatten infördes.

EU:s lagstiftningsprocess

EU:s rättsakter består i huvudsak av direktiv, förordningar och beslut. Det är EU-kommissionen som lämnar ett förslag till lagstiftningsförslag till Europeiska unionens råd och Europaparlamentet. Dessa två instanser har sedan att behandla, förhandla och besluta om förslaget. Medlemsstaternas regeringar ska därefter se till att rättsakterna implementeras i den nationella lagstiftningen och att de efterlevs. I Sverige ligger ansvaret för implementering av EU-direktiv i huvudsak på myndigheter.

Konsekvensutredning
Sedan början av 2000-talet använder sig EU av Regulatory Impact Assessment (RIA), som inkluderar jämförelser mellan kostnader och nyttor – en utvecklad version av kostnads-nyttoanalyser.

EU:s lagstiftningsprocess och dess svenska implementering

EU:s rättsakter består i huvudsak av direktiv, förordningar och beslut. Det är EU-kommissionen som lämnar ett förslag till lagstiftningsförslag till Europeiska unionens råd och Europaparlamentet. Dessa två instanser har sedan att behandla, förhandla och besluta om förslaget.

↓

Därefter ansvarar medlemsstaternas regeringar för implementering av rättsakterna. I Sverige ligger ansvaret för implementering av EU-direktiv i huvudsak på myndigheter, inklusive Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten på miljöområdet.

↓

Naturvårdsverket

Havs- och vattenmyndigheten

Varför sker en överimplementering i Sverige?

Svensk förvaltningsstruktur passar inte EU

En av anledningarna till överimplementering är att vår förvaltningskultur inte är tillräckligt analyserad och anpassad efter EU:s lagstiftningsprocess. Inga reformer har initierats för att anpassa vår förvaltning, varken i samband med inträdet eller under vårt medlemskap i unionen. Det konstaterar Bengt Jacobsson och Göran Sundström i rapporten *"Tjugofem år av gemenskap – statsförvaltningen och Europeiska unionen"*, utgiven av SIEPS. De beskriver att dualiteten i det svenska förvaltningssystemet, med departement och autonoma myndigheter får kännbara effekter i vårt EU-arbete. Dualitetens praktiska effekter är att det är departementen som är aktiva i framtagandet av lagstiftningsbeslut och som håller kontakt med ministerrådet. Svenska myndigheterna står sedan för genomförandet och för kontakterna med EU-kommissionen och andra EU-institutioner.

När det kommer till svensk miljöpolitik står miljömålen som antogs 1999 i centrum och genomförandet bygger på allas engagemang och delaktighet. Miljöpolitiken beskrivs som ett förvaltningsområde som går bortom dualiteten i statsförvaltningen, utan snarare finns det en omfattande fragmentering med oklar ansvarsfördelning, vilket flera utredningar pekat på bland annat Miljömyndighetsutredningen (SOU 2015:43).

Färdig EU-lagstiftning hanteras inte samordnat på nationell nivå, utan när lagstiftningen är beslutad delegeras ofta implementeringen istället till olika myndigheter som ska lösa genomförandet på uppdrag av regering och riksdag. Det saknas både en samlad bedömning av effekterna av EU:s miljölagstiftning utifrån t.ex. svenska samhällsekonomiska intressen och vad konsekvenserna blir av en alltför långtgående implementering av lagstiftningen i Sverige. Kombinationen av ”goldplating” och nitisk myndighetsutövning komplicerar, försenar och fördyrar många miljöprövningsprocesser för såväl privata som offentliga aktörer.

Avsaknad av konsekvensanalyser

Det har riktats återkommande kritik mot de konsekvensutredningar som ligger till grund för offentligt beslutsfattande i Sverige, dels från OECD men även från Riksrevisionen och Statskontoret. Kritiken gör gällande att dagens konsekvensanalyser är undermåliga vad gäller att förutse och minska negativa samhällsekonomiska konsekvenser av föreslagna reformer. Det gäller all lagstiftning, inte enbart miljölagstiftning eller genomförande av EU-rätten.

- 2010 konstaterade OECD att Sverige bör hantera problemet med att konsekvensutredningar sällan kvantifierar nyttor och kostnader och att alla västenliga konsekvenser måste bedömas – inte bara konsekvenser för företag.
- 2015 rekommenderade OECD Sverige att ta fram nationella förvaltningsgemensamma standarder för när och hur konsekvens-utredningar ska tas fram. Sverige uppmanas bl.a. att ta inspiration av Kanadas och Storbritanniens regelverk och metodstöd.

Syftet med konsekvensutredningar är att säkerställa att den samhällsekonomiska nyttan med nya regleringar överstiger dess kostnader. Finansdepartementet har nyligen föreslagit en ny förordning om konsekvensutredning, presenterad i Ds 2022:22 *”Bättre Konsekvensutredningar”*.

Gedigna konsekvensanalyser särskilt viktigt i miljölagstiftning

Svensk miljölagstiftning präglas till stor del av målstyrning genom de miljömål som tillkom 1999 och med dem bindande miljökvalitetsnormer. Miljömålssystemet har kritiserats både för att vara för visionärt och svårt att operationalisera och har dessutom utarbetats utan hänsyn till ekonomiska eller tekniska aspekter, i motsats till EU:s direktiv på miljöområdet. Det var först 2010 som Naturvårdsverket fick i uppdrag att utveckla arbetet med samhällsekonomisk analys av miljöpolitiken.

För att uppnå en effektiv miljölagstiftning är konsekvensanalyser en nödvändig förutsättning. Det ger beslutsfattaren rätt underlag för att lösa de många målkonflikter som uppstår samt en större möjlighet att påverka inriktningen av nya regelverk, vare sig det gäller beslut om nya miljözoner i en svensk kommun eller ett EU-direktiv.

En passiv svensk förvaltning

Den svenska förvaltningen har blivit mer passiv än tidigare när det gäller att ta initiativ gentemot EU. Det visar Jacobsson och Sundström genom sin senaste enkätundersökning (2020), riktad till svensk statsförvaltning. Vid två tidigare tillfällen (1998 och 2003) har de samlat in information genom enkätundersökningar och i samband med att Sverige hade varit medlem i 25 år ställde de samma frågor och kan konstatera att följande förändringar har skett;

- Förvaltningen har blivit mer passiv än tidigare när det gäller att ta initiativ gentemot EU.
- Deltagande- och kontaktmönster samt aktiviteten visavi EU har sjunkit.
- Kontakterna mellan svensk förvaltning och EU har förändrats, nu ligger tonvikten på formella kontakter.

Utfallet i enkäten från 2020, visar även att betydligt färre enheter inom svensk förvaltning säger att de tar initiativ för att påverka EU:s regelskapande jämfört med de tidigare undersökningarna.

Färre svenskar i Bryssel

Inom EU-institutionerna arbetar människor från samtliga medlemsländer. Vid inträde av ett nytt medlemsland sker i regel en förhandling om ett antal höga chefsposter, utifrån vad som kan ses som rimligt till landets befolkningsstorlek. Ett medlemsland med hög nationell representation på handläggar- och chefsnivå i EU:s institutioner får ökad möjlighet att tidigt påverka den politiska inriktningen, detta då den nationella förvaltningen ges fler kontaktytor och ökad delaktighet i EU-förvaltningen.

Andelen svenskar anställda i EU-kommissionen har under de senaste fyra åren legat på 1,6 procent och enligt EU-kommissionen har denna siffra sjunkit. I början av 2023 var andelen svenskar 1,5 procent. Det är en bra bit under målsättningen, om 2,7 procent, för att den svenska befolkningen ska vara proportionerligt representerad. Vid en jämförelse med motsvarande länder till storlek kan man konstatera att Sverige med 510 anställda i EU-kommissionen (2022) är underrepresenterade.

Antal anställda inom EU (2022)

Sverige **510**
Finland **520**
Irland **552**

Alla medlemsländer har möjlighet att skicka nationella experter till EU för att arbeta på någon av institutionerna under en begränsad tid. Svenskarna är utsända från svensk förvaltning och arbetar för unionens intresse, men får sin lön utbetald av den del av svensk förvaltning som har sänt experten. Det är av gemensamt intresse från både EU och medlemslandet att nationella experter finns på plats i EU-institutionerna. Experterna ska kunna bidra med både sakkunskap, men även insikter om respektive medlemslands agenda och prioriteringar. Det finns en accepterad policy om att medlemsländerna ska kunna följa och påverka processer och förslag som exempelvis EU-kommissionen lägger fram.

Utifrån Jacobssons och Sundströms enkätanalys kan man utläsa att svensk förvaltning skickar allt färre nationella experter till EU. Andra studier som hänvisas till i SIEP:s jubileumskrift *”Tjugofem år av gemenskap – statsförvaltningen och Europeiska unionen”* pekar på att den svenska förvaltningen varken är särskilt aktiv eller framgångsrik när det kommer till nationella experter. Det tycks saknas en övergripande strategi för hur man ska använda experter både under deras arbete i Bryssel och hur deras kunskaper kan föras över i svensk förvaltning efter hemkomst.

Näringslivets och civilsamhällets inflytande minskar

Jacobssons och Sundströms enkätstudie visar också att svensk förvaltning har blivit mindre öppen. De första åren av vårt medlemskap i unionen präglades av en stor öppenhet mot andra aktörer i samhället med organiserade forum för samtal med intresseorganisationer och företag. Utredningen ”EU på hemmaplan 2016:10” pekar på bristande resurser för att inhämta synpunkter från civilsamhället och näringslivet under utformningen av lagstiftningsarbetet. Kontakt med dessa organisationer sker i stället först under implementeringsfasen av EU-lagstiftning i Sverige, vilket minskar möjligheten att påverka dess inriktning.

Detta informella informationsutbyte har minskat, även om regeringen under senare år tagit initiativ till dialog. EU-sakråd infördes 2017 och innebär att civilsamhällets organisationer bjuds in till att diskutera sakfrågor. Regeringen har också organiserat EU-handslag där kommuner, regioner och andra centrala aktörer, t.ex. arbetsmarknadens parter och akademin, åtar sig att stärka delaktighet, kunskap och engagemang i Sverige för frågor som beslutas inom EU.

Näringslivet delar uppfattningen att man kommer in för sent i lagstiftningsprocessen. I rapporten *”Stärkt position i EU genom ökad delaktighet”* från 2020 pekar Svenskt Näringsliv på att det finns ett större behov av samråd mellan regeringen och berörda samhällsaktörer när det gäller att analysera och diskutera konsekvenserna av förslag till ny reglering.

Starkare Sverige i EU, måttfullare EU i Sverige – vad krävs?

Det finns två viktiga skeden som avgör effekten av EU:s lagstiftning i Sverige – under process att ta fram lagen samt vid dess svenska implementering.

När det kommer till ineffektiv implementering pekar forskarna Nerhagen, Jussila Hammes och Pyddoke på att behovet av förändringar främst behöver göras i Regeringskansliet. Det är politiken på nationell nivå som både tidigare och mer aktivt måste ta ansvar för att påverka ny EU-lagstiftning med stöd av rätt underlag, t.ex. bättre konsekvensanalyser. För att åstadkomma en bättre analys över samhällskonsekvenser behöver man säkerställa att rätt kompetens finns genomgående i förvaltningen; myndigheter, utredningar och departement.

Vid en jämförelse med Finland, som också är en skogsnation, så genomfördes en konsekvensanalys mycket tidigare av förslagen till EU:s nya skogsstrategi 2030 och LULUCF, som båda har stor inverkan på skogsnäringen. För Sverige medför frånvaro av dessa analyser och underlag oklara riktlinjer för de tjänstemän som ska företräda Sverige i förhandlingarna. Det innebär också att beslut som fattas av Europaparlamentet eller riksdagen bygger på ofullständiga underlag.

Ökad satsning på konsekvensanalyser

En ny förordning om konsekvensutredning föreslås träda i kraft 1 januari 2024. Finansdepartementet föreslår att konsekvensanalyser bör stärkas i svensk förvaltning genom följande åtgärder;

- **Tidigarelägga arbetet med konsekvensanalyser: Konsekvensutredningar bör utarbetas tidigare i regelgivnings- och beslutsprocesser än vad fallet är idag, då möjligheten att fatta strategiska beslut är som störst.**
- **Förstärkt kompetens: Ekonomistyrningsverket (ESV) föreslås ansvara för koordineringen av arbetet genom att vissa myndigheter bistår med metodutveckling, vägledning och utbildning när det gäller konsekvensutredningar.**

Ökat inflytande för riksdagen

Regeringen har ett stort informationsövertag i förhållande till riksdagen när det gäller EU-arbetet. Även om det är utskotten som formellt kan kalla till överläggning med regeringen i en sakfråga, så understryker riksdagen i en nyligen beslutad arbetsordning att regeringen ansvarar för att utskotten har förutsättningar att involveras i EU-arbetet. Det ska ske genom att regeringen på eget initiativ tar kontakt med utskottskanslierna om förutsedda behov av information och överläggningar.

Detta nya arbetssätt ställer alltså högre krav på regeringen om att man tidigt får en överblick av EU-lagstiftningen och gör en analys över dess effekter för att kunna bedöma om kontakt med riksdagen behöver tas tidigare än det formella samrådet med EU-nämnden.

Ökad mobilisering av svenska intressen behövs i alla led

Alla tycks dela uppfattningen att det är effektivt att regeringen i god tid har samråd med svenska intressen. Men det finns inget ansvarsutkrävande i denna process och ingen förutsebarhet huruvida man lyckas att påverka.
Är det ett samtal mellan en svensk nationell expert och en annan kollega på Generaldirektoratet i EU-kommissionen eller runt ministerrådets förhandling i slutskedet av förhandlingen av ett direktiv som svenska intressen får ta plats eller är det en kombination av båda?

När EU-kommissionen sommaren 2022 förmedlat direktivet om restaurering av natur till omröstning i rådet och parlamentet, menade Christian Danielsson, chef för Sveriges representation vid EU-kommissionen, att branschen var sent ute med synpunkter på de förslag som skulle få konsekvenser för svenskt skogsbruk. Det fanns avvägningar och information rörande det svenska skogsbruket som inte kom med när EU arbetade fram många av de här förslagen. Det är viktigt att alla hörs ordentligt så att samtliga aspekter inkluderas under arbetets gång och här har den svenska skogsnäringen en central roll att spela tillsammans med

den svenska statsförvaltningen.Sverige är en skogsnation – två tredjedelar av landets yta är skogsmark. Skogsindustrin svarar för 9–12 procent av svensk industris totala sysselsättning, export, omsättning och förädlingsvärde. Hälften av Sveriges skogsmark ägs av 311 000 privata enskilda ägare och den största markägaren i Sverige är statligt ägda Sveaskog. Det är tydligt hur skogen bidrar både till sysselsättning och välfärd och direktivet om restaurering av natur blir ett talande exempel när svenska intressen måste kunna bäras av många fler, än den svenska skogsnäringen, vid framtagandet av en gemensam lagstiftning.

Det finns i grunden en av riksdagen antagen nationell skogsstrategi, det finns institutioner som forskar kring skogliga frågor och det finns ett antal myndigheter som hanterar miljöfrågor relaterade till skogsförvaltning. Ändå var Sverige som land sent ute och illa samordnade. Ett problem i sammanhanget är att merparter av myndigheter och ideella organisationer arbetar utifrån ett ensidigt bevarande-perspektiv på skogen: den ekologiska hållbarheten är helt överordnad social och ekonomisk hållbarhet, vilket går stick i stäv med den nationella skogsstrategins ambitioner om ett holistiskt perspektiv på svensk skogsnäring.

För att kunna påverka inriktningen av EU:s politik måste man tidigt identifiera vad förslaget betyder för svenska intressen, vilka är möjligheterna och vilka är utmaningarna? Det behöver göras tidigt i processen – redan när EU-kommissionen initierar en process om ny politisk riktning, exempelvis genom en strategi. Det kräver en god omvärldsbevakning av svensk förvaltning och politiker på nationell nivå. För att kunna påverka inriktningen eller konkreta förslag måste argumenten vara väl underbyggda som i sin tur krav på att Regeringskansliet samlar rätt kompetens inom förvaltningen samt har en dialog med berörda organisationer och företag i det svenska samhället.

Men i flera exempel som redovisas i denna rapport så har samråd skett och både Regeringskansliet, riksdagen och företrädare för näringslivet har presenterat kritiska analyser, men utfallet av påverkan är inte tillräcklig. Det som tycks saknas och det som behövs är en övergripande strategi för påverkan och mobilisering av gemensamma krafter för att bättre försvara och driva svenska intressen.

Sverige behöver också bli bättre på samverkan med andra länder i EU på områden där vi har samsyn. I till exempel skogsfrågorna finns förutsättningar för bättre alliansbygge med Finland och delar av de östliga EU-länderna.

Lagstiftning som hotar svenska näringar

Europeiska kommissionen presenterade 2019 den europeiska gröna given. Syftet är att ställa om EU:s politik till ett rättvist och välmående samhälle med en modern, resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi med nettonollutsläpp 2050 och där den ekonomiska tillväxten har frikopplats från resursförbrukningen. Den gröna given beskrivs som en visionär tillväxtstrategi och innehåller avsiktsförklaringar och definierade mål inom en rad politikområden som kemikalier, biologisk mångfald, klimat, energieffektivisering, mobilitet och cirkulär ekonomi.

En rad strategier och lagstiftningsförslag har redan presenterats och fler kommer att följa de närmaste åren. Med dessa följer en stor påverkan på de svenska näringarna. Skogsnäringen har under de senaste åren träffats av en rad lagförslag som på olika sätt begränsar brukandet av skogen. Det rör främst EU:s skogsstrategi som sätter upp riktlinjerna för hur skogsbruk bör bedrivas och EU:s klimatpaket som presenterades sommaren 2021, Fit for 55 med målet att minska nettoutsläppen av växthusgaser i EU med 55 procent till 2030 och att nå klimatneutralitet 2050. Fit for 55 inkluderar bl.a. revidering av Förnybarhetsdirektivet och lagstiftningen om ökad kolsänka i mark och skog, LULUCF.

Ett axplock av strategier och rättsakter som redan har eller kommer att påverka svenska intressen.

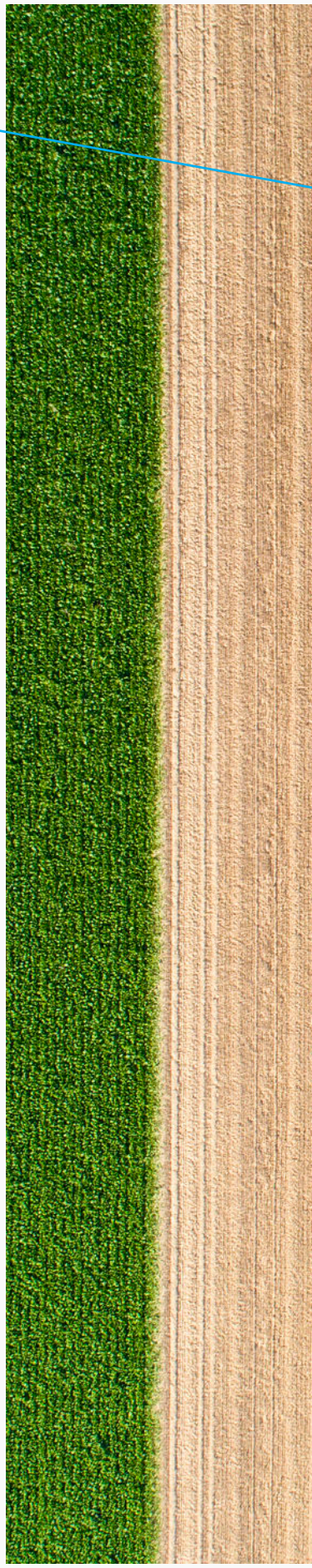

EU-RAPPORT

EU:s långsiktiga strategier

EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030

EU-kommissionen presenterade 2020 en ny strategi för biologisk mångfald (COM/2020/380), förslaget innebär en upptrappning av skydd och återställande av naturen för att säkerställa biologisk mångfald. Strategin fastslår en målsättning om 30 procent skyddad natur och 10 procent strikt skyddad natur av EU:s landyta. Det innebär en kraftig ambitionshöjning av de satsningar som gjorts med exempelvis Natura 2000-områden som är ett nätverk av skyddade områden i hela EU.

Vad betyder det för Sverige?

Under de senare åren har de formellt skyddade områdena blivit fler. Av Sveriges totala areal med land och inlandsvatten är 15 procent redan formellt skyddad. Nästan hela den ytan är permanent skyddad enligt Miljöbalken. I det permanenta skyddet ingår nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, biotopskyddsområden, nationalstadsparken och Natura 2000. Under 2020 har den totala arealen av formellt skyddad natur ökat med 97 000 hektar. Utöver det finns betydande områden som är föremål för frivilliga avsättningar från skogsbolagens sida. Svensk skogsnäring behöver myndigheters stöd i att öka kunskapen inom EU om det svenska arbetet för den biologiska mångfalden, där skogsägarnas frivilliga avsättningar och formella skydd är viktiga delar tillsammans med generell hänsyn, bevarade impediment och andra skyddsformer och aktiviteter. Idag ger svensk rapportering bilden av att Sverige skulle vara sämst i EU, när det många gånger förhåller sig precis tvärtom. Naturvårdsverkets underrapportering av skyddad skog i Sverige riskerar att leda till en snedvridande tillämpning av EU-direktiv och förordningar som styr markanvändning. Underrapportering av Sveriges skydd av skog till EU riskerar att skada en näring som är helt central för Sveriges gröna omställning och som bidrar med betydande exportintäkter.

För svensk del blir det viktigt att det arbete som vi redan gör med skyddad natur, både på lokal, regional och nationell nivå, erkänns och kommer till godo när EU arbetar fram ett ”rikligt sammanhängande transeuropeiskt naturnätverk” i enlighet med strategin.

Ny skogsstrategi för 2030

2021 presenterade EU-kommissionen EU:s nya skogsstrategi (COM/2021/572) som

innebär ett utökat och stärkt skydd av skogar. Strategin innebär ett avsteg från medlemsstaternas själv-bestämmande när det kommer till skogspolitik med detaljerade förslag som att kalavverkning ska ”användas med försiktighet, hyggesfritt skogsbruk ska förespråkas, statligt ägda skogar ska förstärka sitt skydd och restaurering och att tre miljarder träd ska planteras till 2030”.

Vad betyder det för Sverige?
Strategin innebär ökad detaljreglering, ökad centralisering och ökade överstatliga inslag på många områden och har mötts av stark kritik från både näringslivet och politiker. Riksdagen menar att förslaget brister när det kommer till medlemsstaternas behörighet och det faktum att skogen i första hand reducerats till miljö-överväganden utan hänsyn till socioekonomiska aspekter. Riksdagen slår fast att skogen är en viktig del av omställningen till en resurseffektiv och konkurrenskraftig ekonomi där friska och växande skogar bidrar till biologisk mångfald och hållbar skogsekonomi.

Vägen framåt
EU-kommissionen ska utvärdera skogsstrategin 2025, vilket ger Sverige nya möjligheter att påvisa att ett hållbart brukande av skogen är en effektiv klimatpolitik.

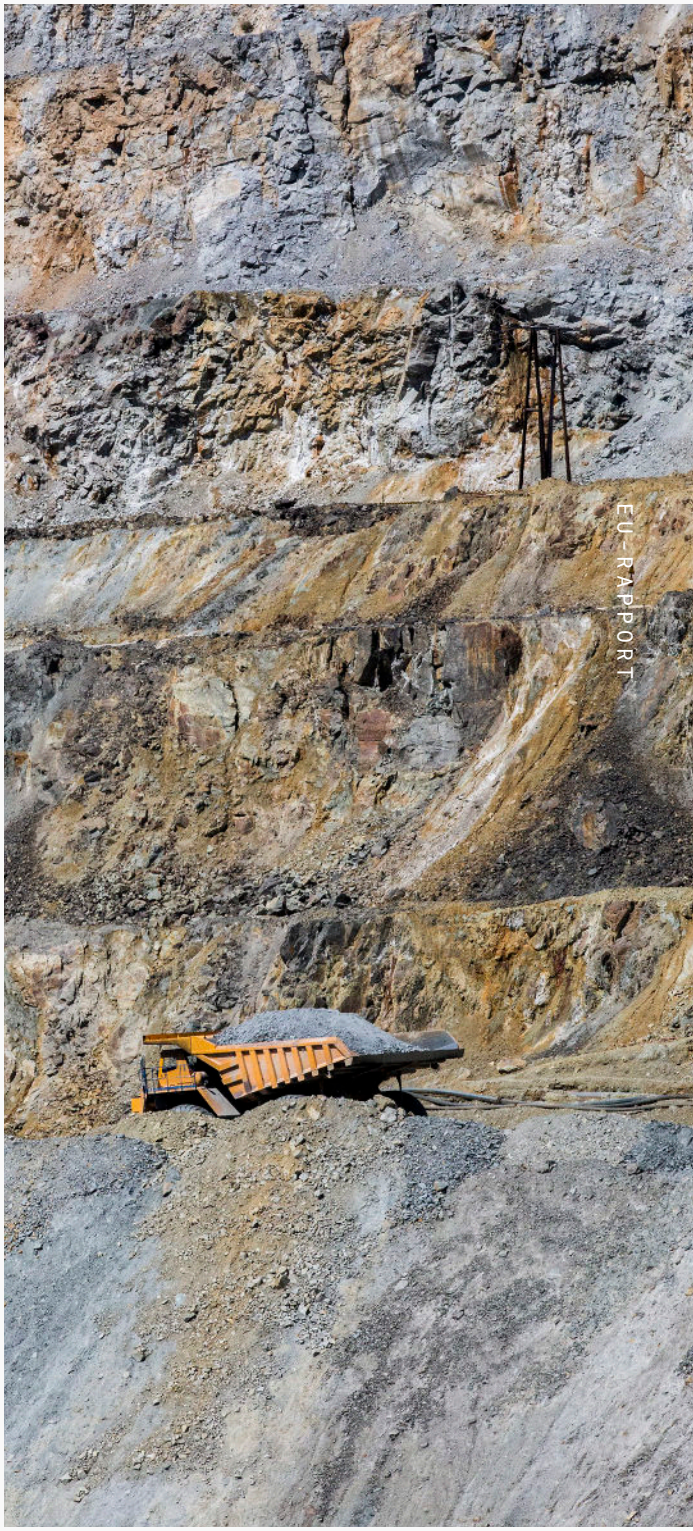

Nyligen beslutad EU-lagstiftning – på väg att implementeras i Sverige

Land Use, Land-Use Change and Forestry – LULUCF

EU-kommissionen presenterade 2021 en revidering av LULUCF-förordningen (2018/841) för ökad kolinlagring. EU-kommissionens förslag till revidering av förordningen innebär att Sverige ska stå för unionens absolut största kolsänka i skog och mark vilket innebär en ökning med omkring 30 procent till 2030.

Vad betyder det för Sverige?

Många kritiska röster har höjts mot ett förslag som innebär ett nationellt kvotsystem för kolinlagring, särskilt för ett land som Sverige som har haft 100 år av nettotillväxt i skogen.

Konsekvenserna för en 30-procentig ökning av den svenska kolsänkans skulle innebära 15 procents minskat uttag av skogsråvara, enligt beräkningar av Skogsindustrierna. Kostnaden, beräknad som förlorade virkesvärden i termer av rotnetto (intäkt från virkesförsäljning minus avverkningskostnader), är uppskattad till mellan 4 och 16 miljarder årligen med ett nuvärde för de närmaste 100 åren på mellan 110 och drygt 300 miljarder kronor.

Vägen framåt

EU har nu antagit förordningen och lagstiftningen ska genomföras i Sverige, beslutet innebär en 15 procentig ökning av kolsänkan, vilket motsvarar sammanlagt 310 miljoner ton för hela EU. Sverige är det land som ska stå för den största kolsänkan på fyra miljoner ton ökad kolsänka till 2030. För Sverige och skogsnäringen blir det fortsatt viktigt att visa att ett fortsatt uttag ur skogen är en nödvändighet för att kunna fasa ut fossila material – alltså hellre använda skogens produktionspotential än att låta den stå som kolsänka.

Industriutsläppsdirektivet

EU-kommissionen presenterade 2022 ett förslag till reviderat industriutsläppsdirektiv (COM/2022/156), syftet med förslaget är att minska utsläpp av föroreningar, förbättra regelefterlevnaden och förenkla regelverket.

Vad betyder det för Sverige?

En av de frågor som svensk basindustri och de gröna näringarna har lyft särskilt under lagstiftningsprocessen är direktivets detaljreglering. Detta försämrar möjligheten att optimera miljönyttan efter vad som är viktigast och mest gynnsamt på den aktuella platsen samt möjligt med tillgänglig teknik. Förslaget skulle äventyra användningen av bioenergi som används för att minska koldioxidutsläppen från olja. För svenska företag skulle en alltför detaljerad lagstiftning riskera att försvåra lokal miljöanpassning och hämma innovation.

Svenska intressen fick genomslag i Europaparlaments behandling av förslaget till revidering av direktivet och nu återstår beslut samt senare implementering i svensk lagstiftning.

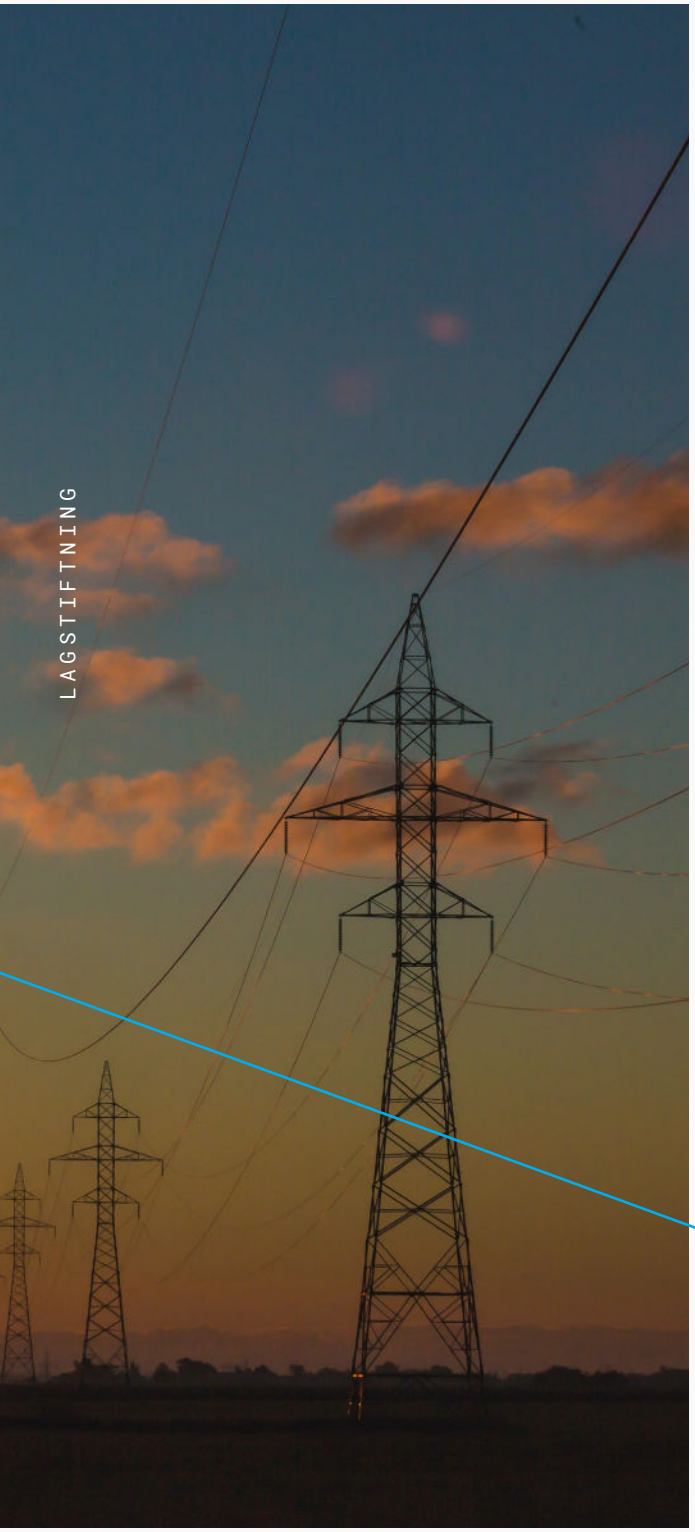

Revidering av direktivet om förnybar energi, RED III

Syftet med revideringen är att öka andelen förnybara energikällor i EU:s energianvändning i linje med den gröna givens målsättning om ett klimatneutralt EU 2050. Förnybarhetdirektivet tar sikte på minskade utsläpp från energiproduktion och transporter, samt ställer upp kriterier för vilken typ av biomassa som får räknas som förnybara resurser för energiändamål. Förslaget som presenterades av EU-kommissionen innebar en begränsning av träråvara som får räknas som förnybar resurs för energi.

EU:s omotiverade negativa syn på grödbaserade biodrivmedel präglar också revideringen av RED III, där man står fast vid begränsningar av dessa biodrivmedel, trots att de måste uppfylla regirösa

hållbarhetskriterier. Vid sidan av den formella lagstiftningsprocessen sker även revideringar av detaljregelverk i RED III, vilka försämrar förutsättningarna för produktion och användning av biodrivmedel.

Vad betyder det för Sverige?
Sverige har helt andra förutsättningar när det kommer till resurser och förslaget hindrade en effektiv användning av skogens resurser, t.ex. ansågs inte den biomassa som inte passerat industrin (exempelvis avverkningsrester och gallringsved) som en förnybar resurs. Förslaget äventyrade vår effektiva användning av skogen där restprodukter som grenar och toppar används till att skapa värme och el samt förnybara drivmedel som biodiesel.

Lagstiftningen som begränsar produktionen och användningen av hållbara biodrivmedel gör att omställningen av transportsektorn går extremt långsamt i EU. Biodrivmedel är ekonomiskt mycket konkurrenskraftiga och skulle i befintliga fordon och infrastruktur effektivt kunna ersätta mycket stora volymer importerade fossila drivmedel. Vid sidan av minskad klimatpåverkan så skulle detta dessutom bidra till en tryggare energiförsörjning.

Under det svenska ordförandeskapet 2023 slöts en överenskommelse mellan Europaparlament och ministerrådet som innebar att välkomnade avstegs togs från ursprungsförslaget. Sverige vann stöd för principen om ett effektivt nyttjande av hela den skogliga råvaran, men begränsningarna för grödbaserade biodrivmedel kvarstod.

LAGSTIFTNING

Lagstiftning och nya regelverk på väg

Förordning om restaurering av natur

Inom ramen för EU:s strategi för biologisk mångfald för 2030 föreslog EU-kommissionen under förra året en förordning om återställande av natur för att restaurera naturen på lång sikt i ett EU:s land- och havsområden (COM/2022/304). Åtgärderna som föreslås innebär bindande mål för återställande av specifika livsmiljöer och arter och omfatta minst 20 procent av EU:s land- och havsområden senast 2030, och i slutändan alla ekosystem som behöver återställas senast 2050. Målet med lagstiftningen är att bidra till långsiktig återhämtning av skadad natur och uppnå EU:s mål för klimat och biologisk mångfald.

Vad betyder lagstiftningen för Sverige?

Flera röster har höjts om att detta förslag kan få orimliga konsekvenser för både gröna näringar och städer. Regeringens faktapromemoria (2021/22:FPM114) uttrycker kritik och oro över konsekvenserna av förslaget och menar att förslaget kan komma att *”medföra påverkan på livsmedelsproduktionen och jordbrukets driftsinriktning, samt en negativ påverkan på virkesförsörjningen och andra råvaror från jord- och skogsbruket.”* Regeringen menar att EU-kommissionens konsekvensanalys är bristfällig för livsmedelsproduktion och att det saknas en analys av målkonflikter mellan olika markanvändning, exempelvis mellan skogsbruk och restaurering av beskogad jordbruksmark.

Artikel 6 i den föreslagna förordningen avser restaurering av urbana ekosystem och anger att det inte får ske några nettoförluster av grönområden samt att arealen grönområden ska öka i städer, mindre städer och förorter.

Drygt 140 svenska kommuner omfattas av kraven. Många kommuner är glesbefolkade med riklig tillgång till natur med få urbana områden, något som inte direktivet tar hänsyn till. *”I de flesta av dessa kommuner är andelen bebyggd mark mindre än 5 procent. Det betyder att de grönområden som ska skapas är större än själva den bebyggda miljön. Det finns helt enkelt inte tillräckliga ytor för att skapa dessa nya grönområden”* konstaterade en handläggare vid Boverket i Svenska Dagbladet 2022-02-03.

För skogsnäringen uppskattar Skogsstyrelsen i en analys av förslaget att cirka en miljon hektar produktiv skog kan

behöva tas ur produktion och ytterligare cirka 500 000 hektar skyddas. Det blir inte bara en förlust för de som idag brukar skogen utan statens kostnad för att ersätta skogsägarna beräknas till 175 miljarder kronor fram till 2050.

Hur kommer direktivet att implementeras i Sverige?

Det är tydligt att utformningen av direktivet inte riktigt passar svenska förhållanden, men är det bara direktivet i sig som utgör ett hot mot svenska näringar? Detaljerna tycks bli avgörande för konsekvenserna. Eftersom direktivet sätter ut kvantitativa mål blir inrapporteringen av aktuell status och definitionen av bevarandestatus central. Sverige avviker kraftigt jämfört från de andra medlemsstaterna när det kommer till hur man definierar bevarandestatusen och det får orimliga konsekvenser.

De flesta medlemsländerna rapporterar i relation till respektive inträdesdatum i unionen. Sverige har i stället valt en mätmetod som innebär att de olika arterna och naturtyperna ska förekomma i en omfattning som motsvarar ett referensvärde på 20 procent av vad som bedömts ha funnits i ett förindustriellt tillstånd.

Förklaringen är att det är ett annat direktiv, Art- och habitatdirektivet, som styr inrapporteringen av bevarandestatus. Enligt Art- och habitatdirektivet har 80 procent av naturtyperna ”inte gynnsam bevarandestatus” då rapporteringen bygger på referensvärden som uppskattas gälla under en förindustriell tid.

Flera remissinstanser, däribland branschorganisationen Skogsindustrierna, påkallar att metoden för inrapporteringen måste ändras för svensk del eftersom Sveriges värden inte representerar verkligheten eller vårt sätt att implementera förordningen om restaurering av natur kommer inte att vara jämförbar med andra EU-länder.

Taxonomin

Redan 2018 presenterade EU-kommissionen en handlingsplan om ”hållbar ekonomisk finansiering” med målsättningen att omdirigera kapitalflöden för att uppnå en hållbar och inkluderande tillväxt. EU:s gröna taxonomiförordning som antogs i juni 2020 är en ramreglering med syftet att avgöra vilka ekonomiska verksamheter som ska anses vara miljömässigt hållbara. För att en viss ekonomisk verksamhet ska klassificeras som miljömässigt hållbar så ska den bidra väsentligt till ett eller flera av sex fastställda miljömål, inte orsaka betydande skada för något av de övriga målen, och uppfylla vissa minimikrav inom social hållbarhet.

Tanken är att alla verksamheter på sikt ska klassificeras och det är ett löpande arbete med regelverken som omprövas och att ändras i takt med utvecklingen och de tekniska framsteg som görs.

Taxonomin innehåller i sig inte några bestämmelser för de klassificerade verksamheterna men återigen blir detaljerna viktiga, dvs. hur de klassificeras. Klassificeringen styr sedan andra rättsakter som exempelvis EU:s förordning om hållbarhetsrelaterade upplysningar (SFDR) som syftar till att göra det enklare att jämföra hållbarhetsarbetet i olika finansiella produkter. Förordningen ställer krav på att fondbolag ska redovisa hur deras fonder antingen bidrar till mål för miljö och social hållbarhet eller huruvida fondernas investeringar inte medför någon betydande skada på miljö eller social hållbarhet.

Vad betyder det för Sverige?

Sedan ramverket antogs har det kommit en rad s.k. delegerade akter från EU-kommission som innehåller kriterier och klassificeringar som för med sig stora konsekvenser för svensk del. En av de första delegerade akterna från 2021 innehöll granskningskriterier för de två

klimatrelaterade målen i taxonomin, vilket förde med sig en ny klassificering av hållbart skogsbruk. Den innebär att det svenska skogsbruket och dess produkter anses som icke-hållbara.

Detta ger omfattande negativa konsekvenser för gröna investeringar och riskerar att minska investeringarna i det svenska skogsbruket. Det är inte bara skogsnäringen som träffas av nya klassificeringar, även gruvnäringen exkluderas från kategorin ”hållbar verksamhet”. För svensk del betyder det inte enbart en snedvriden konkurrenssituation där investeringar styrs bort från gruvbranschen, utan även sämre förutsättningar till klimatomställningen då metaller som koppar är en nödvändig komponent för den planerade elektrifieringen.

Konsekvenserna för företag begränsas inte enbart till svensk basindustri eller gröna näringar utan berör alla branscher. När bankerna och fondförvaltare styrs enbart mot det som klassificeras som hållbart enligt taxonomin faller branscher som exempelvis försvarsindustrin utanför, då den enligt taxonomin inte kan klassificeras som hållbar. Under våren 2023 uppmärksammade SAAB att allt fler svenska fondförvaltare väljer bort försvarsindustrin med hänvisning till taxonomis kriterier kring hållbarhet, samtidigt som det säkerhetspolitiska läget i Europa står i fokus.

Utmaningen med en delegerad akt är att det inte ses som ny lagstiftning utan EU-kommissionen kan inom ramlagstiftningen komplettera eller ändra, efter att samrått med experter som utsetts av varje medlemsland. Det finns en tydlig överhängande risk att taxonomin sätter nya standarder som spiller över på annan lagstiftning och dess tillämpning, förändringar som sker utan ett vanligt lagstiftningsförfarande där öppenhet, insyn och påverkan är mycket begränsade.

Referenser

Vetenskapliga artiklar
Brist på samhällsekonomisk effektivitet i den svenska miljöpolitiken försvårar EU:s miljöarbete, av Lena Nerhagen, Johanna Jussila Hammes, Roger Pydokke, Ekonomisk Debatt 7/2021, här.

EU:s inflytande över lagstiftning i Sveriges riksdag, av Christina Johannesson, Statsvetenskaplig tidskrift, Volym 107:1 2005, här.

Ex ante eller ex post – när bör Sverige bedöma EU-lagstiftningens konsekvenser? Av Lena Nerhagen, Johanna Jussila Hammes, Ekonomisk Debatt 6/2023, här.

Utredningar, promemorior, rapporter och remissvar
”Arbetsrutiner för EU-information och överläggningar i utskotten och samråd i EU-nämnden”, Riksdagens promemoria, diarienummer 1428–2019/20, här.

”Balanskommissionen varnar för långtgående negativa konsekvenser av EU:s taxonomi”, promemoria av Balanskommissionen, 2020-12-10, här.

”Bättre Konsekvensutredningar”, Regeringskansliet, Ds 2022:22, här.

”En samhällsekonomisk analys av förändrat skogsbruk”, av Runar Brännlund, Centrum för Miljö och Naturresursekonomi, Handelshögskolan, Umeå universitet och Tomas Thuresson, Brevens Bruk AB, faktapromemoria på uppdrag av Balanskommissionen 2022-12-15, här.

”EU på hemmaplan”, SOU 2016:10, här.

European Commission, HR Key Figures, här.

“Förordning om restaurering av natur”, Regeringskansliet, faktapromemoria 2021/22:FPM114, här.

Miljö- och jordbruksutskottet utlåtande över Kommissionens meddelande om en ny EU-skogsstrategi för 2030, 2021/22:MJU8, här.

SCB och Naturvårdsverkets statistik om skyddad natur, 2021-05-27, här.

Skogsindustriernas remissyttrande över EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur, M2022/01470, här.

”Statens åtgärder för utveckling av elsystemet – reaktiva och bristfälligt underbyggda”, en granskningsrapport från Riksrevisionen, RiR 2023:15, här.

”Stärkt position i EU genom ökad delaktighet”, rapport från Svenskt Näringsliv, 2022-02-18, här.

”Tjugofem år av gemenskap – statsförvaltningen och Europeiska unionen”, rapport av Bengt Jacobsson och Göran Sundström, SIEPS 2020:3, här.

”Tänk efter före! En ESO-rapport om samhällsekonomiska konsekvensanalyser”, av Sara Forsstedt, 2018:5, här.

Underlag för konsekvensbeskrivningar av EU-kommissionens förslag till rättsakt om restaurering av natur, underlag till Klimat- och näringsdepartementet från Skogsstyrelsen, diarienr 2022/2813.

Vägar till ett effektivare miljöarbete”, Miljömyndighetsutredningen, SOU 2015:43, här.

Artiklar i media

”Forskare: Så fick Sverige EU:s mest extrema miljöpolitik – ”Ett stort experiment”, Tidningen Näringslivet, 2023-01-24, här.

”Gör om EU-förslag om stadsgrönska – passar inte svenska förhållanden”, Europaportalen, 2022-12-16, här.

”Kommunalråd om EU-förslag: Helt absurt”, Svenska Dagbladet, 2023-02-03, här.

”Nya siffror: Antalet svenskar i EU-kommissionen minskar”, Altinget, 2023-05-11, här.

”Politisk underskott i vattendirektivet ger legitimitetsbrist”, Altinget, 2015-04-18, här.

”Saabs VD: Frustrerad över hållbarhetsdefinitionen”, Affärsvärlden, 2022-02-14, här.

Svenska forskare kritiska till LULUCF, Skogsindustriernas webbsida, här.

”Våg av EU-förslag hotar svenska basnäringar – ”Omöjligt att förutse effekterna”, Tidningen Näringslivet, 2022-10-19, här.

BALANSKOMMISSIONEN

balanskommissionen.se